
ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ, ЗДІЙСНЮВАНОВОГО СЛІДЧИМ ОВС УКРАЇНИ

*Лоскутов Тимур Олександрович,
ад'юнкта кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

1. Поняття «ефективність діяльності» визначається як відповідність досягнутих результатів меті, що ставилася.

2. Під кримінальним переслідуванням, здійснюваним слідчим органів внутрішніх справ (далі – слідчий), розуміють кримінально-процесуальну функцію, до змісту якої входять дії слідчого з викриття (перевірки на причетність) конкретної особи у вчиненні злочину. Метою слідчого кримінального переслідування є встановлення причетності винної особи до вчинення злочину для притягнення її до кримінальної відповідальності. Тому, слідче кримінальне переслідування є ефективним, якщо слідчий викрив винну особу у вчиненні злочину.

3. Співвідношення досягнутих результатів діяльності з метою, що ставилася, характеризує «ідеальну (вакуумну) ефективність», що відірвана від практики. Ефективність діяльності можна об'єктивно оцінити, врахувавши не тільки фактичну ефективність (відповідність досягнутих результатів меті, що ставилася), а й інші допоміжні чинники, які впливають на визначення ефективності такої діяльності.

4. Поняття «ефективність» доцільно розглядати як систему різних елементів, які визначають не тільки фактичну ефективність, а й характеризують останню щодо вимог обґрунтованості, доцільності, корисності, економності. Не є винятком і кримінальне переслідування як особливий вид нормативно врегульованої діяльності, здійснюваної слідчим.

5. Критеріями ефективності діяльності органів кримінального переслідування є наступні: ступінь досягнення цими органами мети діяльності із переслідування (співвідношення мети і результату: мета – ціле, а результат – його частина), обґрунтованість (обґрунтованість процесуальних актів, якими завершуються певні етапи кримінального переслідування), законність (відповідність кримінального переслідування передбаченій законом формі), швидкість (максимально стислі строки – «розумні строки») кримінального переслідування (В.С. Зеленецький, Л.М. Лобойко). Вказані критерії впливають на оцінку ефективності діяльності слідчого, як суб'єкта кримінального переслідування.

6. До критеріїв оцінки ефективності кримінального переслідування, здійснюваного слідчим, необхідно також включити такий як відповідність результатів кримінального переслідування певній нормі (матриці) кримінального закону. Інакше кажучи, ефективність кримінального переслідування передбачає, що кінцеві результати слідчого кримінального переслідування підтверджують наявність всіх ознак складу злочину, що інкримінується переслідуваній особі.

7. Під час кримінального переслідування слідчий встановлює кримінально-правове відношення між державою і особою, яка вчинила суспільно-небезпечне діяння. Таке відношення виникає після порушення конкретною особою норми Кримінального кодексу, що ухвалений державою. Для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності слідчий здійснює співставлення ознак конкретного складу злочину із ознаками діяльності певної особи. Відповідність між зазначеними ознаками є проміжною констатацією кримінально-правового відношення, викриття винної особи у вчиненні злочину.

8. Отже, слідче кримінальне переслідування є ефективним, якщо слідчий встановив відповідність між ознаками діяльності певної особи і ознаками конкретного складу злочину із дотриманням вимог обґрунтованості, законності, швидкості.

Науковий керівник – Лобойко Леонід Миколайович, начальник кафедри кримінального процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ТАЄМНИЦЮ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ ТА ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

*Лучко Оксана Анатоліївна,
викладач Криворізького факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Проблема захисту прав людини в Україні набуває все більшої актуальності. Нові політичні та економічні умови життя суспільства породили не лише позитивні демократичні перетворення, але й цілий ряд складнощів, пов'язаних з необхідністю реального, повноцінного захисту прав та законних інтересів громадян.

Конституційно закріплені і тим самим гарантовані такі основні права і свободи людини, як право на життя, свободу, особисту недоторканість, недоторканість особистого життя, повагу честі та гідності особистості.

Однак практика правозастосування останніх років показала: декларувати, нехай навіть на самому високому рівні, право – ще не означає дотримуватись його чи гарантувати його дотримання.

Однією з найбільш гострих на сьогоднішній день є проблема захисту права особи на недоторканість особистого життя, і в тому числі на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції.

Право на конфіденційність кореспонденції було закріплене на міжнародному рівні ще 1948 року у Загальній декларації ООН прав людини, ст. 12 якої проголошувала: „Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань” [1].

Актом міжнародного визнання України як демократичної правової держави став вступ нашої країни 9 листопада 1995 року до Ради Європи та ратифікація Верховною Радою Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини від 04.11.1950 року та Протоколів до неї. Вимогами ст.13 Конвенції передбачено право особи на ефективний засіб захисту: кожен, чий права і свободи, викладені в Конвенції, порушуються, має право на ефективний засіб захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, що діяли як офіційні особи.

Стаття 8 Конвенції регламентує право особи на повагу до її приватного і сімейного життя. В ній зазначається, що 1) кожен має право на повагу до його приватного і сімейного життя, до житла і до таємниці кореспонденції; 2) держава не може втручатися у здійснення цього права інакше ніж згідно із законом і коли